

Ольга Мельникова

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (Умань)

ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ – ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

У статті розкривається сутність дефініцій «превентивний», «превентивне виховання», «превентивне виховання дітей дошкільного віку». Розкрито особливості превентивного виховання дітей дошкільного віку як педагогічної проблеми сучасності.

Доведено, що використання терміну «превентивне виховання» у педагогіці обумовлюється найперше об'єктивними потребами сучасної науки та практики та забезпечується на законодавчому рівні. У сучасній вітчизняній та зарубіжній науковій літературі превентивне виховання інтерпретується як педагогічна діяльність, яка є самостійним спеціалізованим видом загального педагогічного процесу, має свою мету, принципи, зміст, форми і методи.

Здійснений аналіз дефініцій «превенція», «превентивне виховання», а також обґрунтування важливості превентивних дій стосовно дітей дошкільного віку, дав можливість уточнити сутність поняття «превентивне виховання старших дошкільників».

Встановлено, що бідність значної частини населення, наростання асоціальної поведінки в дитячому та молодіжному середовищі створюють об'єктивні передумови для дегуманізації підростаючого покоління, підміни гуманних цінностей ілюзорними, проявів агресії, аморальної поведінки, нехтування власним здоров'ям, зниження ролі інституту батьківства, що призводять до негативних проявів у поведінці дітей дошкільного віку.

З'ясовано, що ідеї превентивності, висловлені науковцями наразі є пріоритетними у системі освіти, особливо на початковій ланці – в закладі дошкільної освіти. Адже необхідність здійснення такої профілактичної роботи з дітьми дошкільного віку є дієвим засобом протидії виникненню та прогресуванню негативних явищ у дитячому середовищі.

Ключові слова: превенція, превентивний, превентивне виховання, діти дошкільного віку.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок зі важливими науковими чи практичними завданнями. Глобальні світові процеси, що впливають на розвиток соціально-економічної, культурної, моральної сфер життя і діяльності людини обумовлюють низку негативних явищ у суспільстві. Бідність значної частини населення, зростання асоціальної поведінки в дитячому та молодіжному середовищі створюють передумови для дегуманізації підростаючого покоління, підміни гуманних цінностей ілюзорними, проявів агресії, аморальної поведінки, нехтування власним здоров'ям, зниження ролі інституту батьківства, призводять до негативних проявів у поведінці дітей.

Сім'я і дошкільний заклад як провідні інституції, що формують особистість дитини, часто не в змозі оптимально реалізувати свої функції і виховати у неї стійке ставлення до негативних впливів мікро- та макросередовища. Тому особливої гостроти та актуальності набувають питання пошуку нових шляхів якісного вдосконалення виховання підростаючої особистості, створення такої моделі вихованості людини, яка б давала їй змогу оптимально вирішувати складні питання своєї життєтворчості, успішно досягти індивідуальних і суспільних цілей [2, с. 6].

Водночас, сучасні соціально-економічні зміни в житті суспільства, несприятливі екологічні умови, експансія радіо і телебачення, посилення впливу на дитину комп'ютерних засобів інформації здійснюють негативний вплив на психіку дитини дошкільного віку, викликаючи у неї тривожність, нервозність, нестійкість у поведінці, зумовлюючи вразливість дитини, створюють дискомфорт як у дошкільному закладі, так і у домашньому середовищі. Все це ускладнює попереджаючу адаптацію дітей до мінливих умов життя і діяльності, адже прогалини у виховній роботі з дошкільниками матимуть негативні наслідки в їхній поведінці та навчанні.

Проблема превентивності набуває гостроти у зв'язку з тим, що діти формуються в складних соціокультурних умовах, неврівноваженості соціальних процесів суспільства [14, с. 6]. Використання терміну «превентивне виховання» у педагогіці обумовлюється,

найперше, об'єктивними потребами сучасної науки та практики. Превентивне виховання забезпечується на законодавчому рівні Законами України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті та ін., де пріоритетним напрямком державної політики визначено розширення можливостей компетентного вибору дитиною життєвого шляху, виховання особистості в дусі відповідального ставлення до себе, до оточення, створення умов для усебічного розвитку кожної особистості.

Як зазначається у Концепції превентивного виховання дітей і молоді в системі освіти України: «Вивчення сучасної виховної ситуації вказує на неблагополуччя у світі дитинства. Наразі в дитячому середовищі спостерігається нехтування правовими, моральними, соціальними нормами, спад інтересу до навчання і суспільно корисної праці. Особистість сучасних дітей вирізняє не лише прогресуюча відчуженість, підвищена тривожність, духовна спустошеність, цинізм, жорстокість, прояви різних форм насильства та агресії, грубе ставлення до дорослих, низький рівень емоційної прихильності до членів родин, а й відбувається інституалізація девіантної поведінки» [9, с. 1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над проблемою превентивного виховання працюють учені С. Беличева, Т. Дем'янюк, О. Єжова, С. Кириленко, Л. Кондрашова, Н. Максимова Н. Маляр, В. Оржеховська, В. Попов, А. Сманцер, Т. Федорченко та ін. Питання превентивної діяльності педагога, вихователя відображені у працях В. Альфімова, М. Босенко, В. Оржеховської, Н. Ничкало, О. Пилипенка, Г. Сагач, В. Слюсаренка та ін. Необхідність і актуальність превентивного виховання дітей дошкільного віку доводять дані наукових досліджень Л. Дзюбко, Т. Колесіна, Н. Онищенко, Г. Товканець, В. Татенко, Б. Чередрецька та ін.

Мета статті – уточнити сутність дефініцій «превентивний», «превентивне виховання», «превентивне виховання дітей дошкільного віку»; розкрити сутність превентивного виховання дітей дошкільного віку як педагогічної проблеми сучасності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Державній національній програмі «Освіта: Україна XXI століття» одним із стратегічних завдань є створення умов для формування творчої особистості дитини, реалізація та самореалізація її природних задатків і можливостей в освітньому процесі. Проте у суспільстві переважають негативні явища, які впливають на формування особистості, її психічне, соціальне, фізичне та моральне здоров'я. Саме тому в освітньо-виховному середовищі закладу дошкільної освіти педагог повинен бути готовим до співпраці з дітьми з відхиленнями у поведінці, формувати здорову особистість дитини засобами превентивної діяльності.

На теренах української педагогіки дефініція «превентивний» з'явилася у 1994 році, як наслідок співпраці ЮНЕСКО та Академії педагогічних наук України, проте питання превентивної педагогіки як науки було обговорено на міжнародній науково-практичній конференції у Болгарії у вересні 2003 року [8, с. 4]. А отже, можна констатувати той факт, що превентивна педагогіка як наука є відносно молододою.

В. Оржеховська трактує термін «превенція» як справу загальну, соціальну, яка потребує зміни моральної етики суспільства, а також спільних зусиль медичних працівників, юристів, педагогів, психологів, соціологів [12, с. 94]. Крім того, на її переконання «превентивний» – це творчий трансформований підхід до виховання, спрямований на вирішення мети і завдань превентивної практики, яка за сучасних умов розвитку різних соціальних інституцій (соціальної педагогіки, психології, дитячої правозахисної практики та ін.) дещо випередила теорію [10, с. 16].

Важливим для нашого дослідження є те, що превентивність має бути складовою будь-якої соціально-педагогічної дії, оскільки істотно підсилює позитивний потенціал суб'єктів взаємодії [10, с. 18]. Разом з тим, дослідниця вважає, що превентивність має бути включена до усього навчально-виховного процесу у системі «дошкільна ланка – школа – навчальні заклади різних типів і рівнів акредитації – громадська організація» [10, с. 21].

А. Сманцер відзначає, що «превенція – це загальне попередження, запобігання, випередження негативних дій і поведінки дітей, а також допомога і підтримка у складних

ситуаціях» [17, с. 73–74]. Отже, превенція є, в першу чергу, загальним запобіганням, яке повинно оберігати дитину від участі у сумнівних справах, аморальної поведінки, ганебної діяльності, впливу негативних умов життя тощо.

Превентивне виховання у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних учених (С. Беличева, В. Бочарова, Ф. Гельмут, С. Девіс, Ш. Рамон, С. Саррі, С. Шардлоу та ін.) трактується як науково обґрунтовані і своєчасно вжиті заходи, спрямовані на запобігання асоціальної поведінки та збереження здоров'я дітей. Тому розроблена вітчизняними ученими Концепція превентивного виховання дітей і молоді є новою філософією виховання, спрямованою на позитивну соціалізацію особистості в складних умовах сучасного розвитку [10, с. 18].

Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів тлумачить термін «превентивне виховання» як здійснення комплексу профілактичних заходів з метою попередження негативних явищ, правопорушень у молодіжному середовищі та зменшення шкоди від факторів ризику [16, с. 156].

На переконання В. Приходько, «превентивне виховання – це соціальна реакція, що об'єктивно постала на часі, на суспільну потребу у виживанні та збереженні генофонду України. Це нова філософія виховання, в основі якої лежить необхідність здійснення педагогічної, медичної, психологічної, юридичної практики в умовах сьогодення» [15, с. 2]. Як наслідок, головними принципами побудови системи превентивного виховання, на думку вченого є принципи комплексності, системності, науковості, інтегрованості, мобільності, наступності, конкретності.

Б. Блум надає дещо інше визначення поняттю «превентивне виховання» – науково обґрунтовані та вчасно вжиті заходи, спрямовані на запобігання життєвим негараздам; збереження, підтримку та захист нормального рівня життя й здоров'я людей; сприяння у досягненні поставленої мети та розкритті їхнього внутрішнього потенціалу [15, с. 4].

О. Пилипенко визначає превентивне виховання «не як суворо регламентовану систему правил, настанов і заходів, а як індивідуально спрямовану діяльність, що перебуваючи в постійному режимі соціально-педагогічного моніторингу, коригує особистість, допомагає їй зберегти здоров'я та безпечно поводитись» [13, с. 74].

Разом з тим, слід розглядати превентивне виховання як комплексний трансформований вплив на особистість у процесі її активної динамічної взаємодії із соціальними інституціями, спрямований на фізичний, психічний, духовний, соціальний розвиток особистості, вироблення в неї імунітету до негативних впливів соціального оточення, на профілактику та корекцію асоціальних проявів у поведінці дітей [11, с. 12], а отже, педагогічна превенція має вирішити деякі педагогічні та психологічні завдання, до яких дослідники відносять передусім формування ціннісних орієнтації, способів соціалізації, стійкого ставлення до негативних явищ і негативних почуттів; розвиток емпатійних рис, формування гуманістичних і комунікативних якостей, адекватної самооцінки, самоконтролю, соціальної адаптованості тощо [7, с.12].

Зокрема серед пріоритетних завдань превентивного виховання В. Оржеховська виокремлює: «стимулювання дітей до здорового способу життя й позитивної соціальної орієнтації; навчання з раннього віку навичок охорони свого життя; зміцнення здоров'я, зберігаючи технології навчання й виховання; розвиток національної мережі закладів сприяння здоров'ю» [10, с. 18].

З огляду на означене, метою превентивного виховання є досягнення сталої відповідальної поведінки, сформованості імунітету до негативних впливів соціального оточення [11, с. 12]. Отже, ідеї превентивності, висловлені науковцями наразі є пріоритетними у системі освіти, особливо на початковій ланці – в закладі дошкільної освіти.

Відтак, згідно з Концепцією превентивного виховання дітей і молоді, об'єктом і, водночас, суб'єктом превентивного виховання є дитина. Тому дошкільний вік є найбільш сприятливим періодом для здійснення раннього (або первинного) превентивного виховання, що передбачає включення у безпосередню превентивну діяльність різних фахівців,

відповідальних за проблеми усебічного розвитку дитини (педагогів, психологів, медиків, соціальних педагогів), заходів щодо збереження і зміцнення її здоров'я, вчасного попередження та корекції відхилень у її психофізичній, духовній і соціальній сферах особистості дитини.

Взагалі превенція простежується у багатьох галузях наук, серед яких можемо виокремити психологію та педагогіку, на наш погляд, важливі у формуванні особистості дитини-дошкільника.

Психологічний аспект превенції передбачає осмислення психічної схильності дітей до неадекватної поведінки, виявлення особливостей регуляції мотиваційного, емоційного, вольового і морального стану дітей, здатних до порушення дисципліни, асоціальної поведінки. Психологічні дослідження показують, що у більшості дітей зустрічаються різноманітні проблеми: труднощі у навчанні, порушення поведінки, які найчастіше переростають в асоціальну поведінку. Як відзначає С. Беличева «велику роль серед причин, що обумовлюють різноманітні відхилення, відіграють соціально-психологічні, психолого-педагогічні та психобіологічні чинники, знання яких необхідні для ефективної виховно-профілактичної діяльності» [1, с. 21].

У педагогічному аспекті превенція є загальним попередженням, запобіганням негативних дій і поведінки дітей, а також педагогічною допомогою і підтримкою у важких ситуаціях. Тобто педагог у тісній взаємодії з батьками повинен оберігати дитину від участі у сумнівних справах і діяльності. Першочерговими завданнями для дошкільного педагога повинно бути формування у дітей неприйняття негативної поведінки; виховання вольових якостей, що забезпечують негативне ставлення до асоціальної поведінки; попередження ускладнень у навчанні, діяльності, поведінці тощо. З цього приводу Л. Кондрашова зазначає, що «суть педагогічних дій, покликаних унеможливити виникнення і закріплення шкідливих звичок у дітей, полягає в тому, що педагог – не диктатор, і не поводитир, а тільки організатор соціального виховного середовища» [4, с. 36].

Превенція передбачає випереджаючі дії педагогів, вихователів, тобто випередження негативних дій і вчинків дітей. Вони не дають можливості проявитися в ускладненнях у навчанні, поведінці та, загалом, у життєдіяльності дітей. Випереджаючі дії можливі завдяки оволодіння педагогами повною мірою інформацією щодо соціальної ситуації в закладі дошкільної освіти та поза ним, знають індивідуальні особливості дітей, які можуть порушити встановлені норми і правила. Більшість негативних вчинків дітей можна попередити, адже психологічно більш ефективно впливають на формування особистісних якостей дітей не покарання, а заохочення та позитивний приклад дорослих. Тому превенція є своєчасною допомогою дитині у вирішенні її життєвих проблем, педагогічною підтримкою у розвитку її індивідуальності. У цьому контексті В. Ликова підкреслює, що педагогічна підтримка «сприятиме успішному просуванню дитини в розвитку, у виборі особистісного самовизначення і самоздійснення» [5, с. 574].

Згідно із запропонованою концепцією О. Газманом, в основу педагогічної підтримки, як превентивного засобу, покладено теорію необхідності і можливості дошкільного педагога і дітей спільно долати труднощі, спираючись на мотиви і потреби останніх. У систему педагогічної підтримки він включає психологічну, соціальну та медичну складові. Превентивна роль педагогічної підтримки полягає у прагненні вихователя послабити дискомфортний стан дитини і забезпечити сприятливий психологічний стан, що сприятиме її особистісному зростанню. Разом з тим, входження дитини до нового соціального середовища потребує превентивно-педагогічної підготовки не тільки педагогів, але й батьків, які беруть активну участь у житті дошкільного закладу. Тому необхідно приділяти значну увагу роботі з батьками щодо превентивного виховання дошкільників.

Одним із найважливіших завдань закладу дошкільної освіти і сім'ї є попередження труднощів, що виникають у дітей під час навчальної діяльності, у поведінці, міжособистісних взаєминах з однолітками тощо. Адже завжди легше попередити ті чи інші негативні явища в поведінці дітей, аніж потім їх перевиховувати. З цього приводу А. Мудрик зазначає: «педагогу

необхідно чітко уявляти різні аспекти життєдіяльності дитини, за допомогою яких вона формується, адже тільки на основі цих уявлень можна здійснювати управління усім процесом формування особистості дитини та її окремими сторонами» [6, с. 5].

Таким чином, превенція включає в себе попередження, запобігання, усунення деструктивних факторів у поведінці дитини; гуманізацію та гармонізацію відносин дошкільного педагога і дітей; виховання вольових якостей, що забезпечують стійкість дітей до можливості прояву відхилень у поведінці у закладі дошкільної освіти, вдома, на вулиці тощо. Превенції властиве випередження вчинення дітьми негативних вчинків, асоціальної поведінки, а також надання педагогічної допомоги, педагогічної підтримки у важких ситуаціях. Превенція дозволяє дошкільному педагогу захистити вихованців від негативних впливів навколишнього середовища, попередити відхилення, приймати їх такими, якими вони є, а потім спільно з ними прагнути до самовдосконалення.

Превентивне виховання у сучасних умовах закладу дошкільної освіти передбачає соціальну взаємодію дітей і дорослих у сфері їх спільного співіснування. Адже з цієї позиції превентивне виховання здійснюється у конкретному виховному просторі – дошкільному закладі. Відтак, Д. Григор'єв під виховним простором розуміє «динамічну мережу взаємозалежних педагогічних подій», що формується зусиллями соціальних суб'єктів різного рівня (індивідуальних і колективних) і здатну постати інтегрованою умовою особистісного розвитку дорослого та дитини [3, с. 153]. Тобто одиницею виховного простору виступає педагогічна подія, яка проектується педагогом як момент співпраці з дитиною, середовищем, в якому створюється виховний простір, який виступає дошкільний заклад, сім'я та інші виховні інституції, в яких перебуває дитина.

Варто зауважити, що необхідність здійснення профілактичної роботи з дітьми дошкільного віку є дієвим засобом протидії виникненню та прогресуванню негативних явищ у дитячому середовищі. Це зумовлено низкою причин, зокрема, діти дошкільного віку, особливо 5-6 року життя, є активними учасниками навчально-вихованого процесу дошкільного закладу, що створює реальні умови для здійснення систематичної превентивної діяльності та створення освітнього превентивного середовища з урахуванням принципів диференціації та індивідуалізації особистості дошкільника; даний віковий період є сенситивним для формування моральної свідомості, характеру, вольових якостей особистості дитини; дитина дошкільного віку є об'єктом виховного впливу дорослого. Оскільки у дошкільному віці морально-етичні цінності проходять процес формування, діти наслідують як позитивні, так і негативні форми поведінки, тому особливо важливим є створення освітнього превентивного, а отже, сприятливого середовища у групі дошкільного закладу.

Таким чином, здійснений аналіз дефініцій «превенція», «превентивне виховання», обґрунтування важливості превентивних дій стосовно дітей дошкільного віку, дав можливість уточнити сутність поняття «превентивне виховання старших дошкільників», як один із напрямів системи національного виховання, що вимагає об'єднання зусиль різних освітньо-виховних інституцій (родини, дошкільного закладу, дитячих громадських організацій, гуртків), здоров'яохоронних закладів, спрямованих на попередження та корекцію негативних проявів поведінки дитини, збереження та зміцнення здоров'я, допомогу у подоланні життєвих труднощів, створення повноцінних умов для її фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку й саморозвитку.

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. З огляду на зазначене, ми дійшли висновку, здійснення первинної превентивної діяльності у навчально-виховному процесі закладу дошкільної освіти забезпечить розвиток гармонійної, творчої особистості дитини та, водночас, надасть платформу для запобігання негативних проявів поведінки у дошкільників.

Перспективними науковими розвідками вважаємо дослідження присвячені висвітленню проблемі сім'ї як соціально-педагогічному середовищу у зародженні, розвитку та превенції дітей дошкільного віку з відхиленнями у поведінці.

Джерела та література

1. Беличева, С. А. Основы превентивной психологии. – М. : Редакционно-издательский центр Консорциума «Социальное здоровье России», 1994. – 221 с.
2. Бех, І. Д. Технологія правилівідповідного виховного процесу / І. Д. Бех // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Збірник наукових праць. – Київ – Житомир: Вид-во Волинь, 2003. – Кн.1. – С. 6–16.
3. Григорьев, Д. Культурный диалог старшеклассников / Д. Григорьев // Народное образование. – 2001. – №7. – С. 153–158.
4. Кондрашова, Л. В. Превентивная педагогика / Л. В. Кондрашова. – К.: Вища школа, 2005. – 231с.
5. Лыкова, В. Я. Педагогическая поддержка как условие предупреждения социальных отклонений в поведении ребенка / В. Я. Лыкова // Превентивная педагогика научнопознание : сборник научных статей София. – 2003, ч. 1. – С. 574.
6. Мудрик, А. В. О воспитании школьников : кн. для кл. рук. / А. В. Мудрик. Изд., 2-е доп. и перераб. М., 1981. – С. 5.
7. Нечепоренко, Л. Твоя доля – в твоих руках / Л. Нечепоренко // Педагогіка для всіх. – Харків: ХДУ. – 1995. – 206 с.
8. Оржеховська, В. М. Превентивна педагогіка / В. М. Оржеховська, О. І. Пилипенко : наук.-метод. посіб. / АПНУ, Ін-т проблем виховання. – Ізмаїл : СМІЛ, 2006. – 283 с.
9. Оржеховська В. М., Пилипенко О. І. Концепція превентивного виховання дітей і молоді / В. Оржеховська // Життєтворчий потенціал реабілітаційної педагогіки. – К. : 2002. – С. 1.
10. Оржеховська, В. М. Сучасні орієнтири превентивної педагогіки / В. М. Оржеховська, О. І. Пилипенко // Вісник АПН України «Педагогіка і психологія». – К., 2005. – №2 (47) – С. 17–25.
11. Оржеховська, В. Про концепцію превентивного виховання дітей і молоді // Учитель. – №1–3. – 2000. – С. 12–13.
12. Оржеховська, В. М. Соціально-педагогічні проблеми девіантної поведінки неповнолітніх у сучасних умовах / В. М. Оржеховська // Педагогіка і психологія. – 1995. – №4 – С. 90–98.
13. Пилипенко, О. І. Превентивна освіта в інтеграції класичних підходів / О. І. Пилипенко // Педагогіка і психологія. – К., 2004. – № 1 (42). – С. 74–80.
14. Підготовка батьків до превентивного виховання: методичні рекомендації / За загальною редакцією Т. І. Туркот. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2012. – 60 с.
15. Приходько, В. М. Превентивна педагогіка : наук.-метод. журнал «Виховна робота в школі» / В. М. Приходько. – К., 2006. – № 3. – С. 2–5.
16. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. – К; 2000 – 260 с.
17. Сманцер, А. П. Превентивная педагогика: методология, теория, методика / А. П. Сманцер, Е. М. Рангелова. – Минск : БГУ, 2008. – 263 с.

References

1. Bely`cheva, S. A. Osnovy preventy`vnoj psy`xology`y`. – M. : Redaky`onno-y`zdatel`sky`j centr Konsorcy`uma «Socy`al`noe zdorov`e Rossy`y'», 1994. – 221 s.
2. Bex, I. D. Tekhnologiya pravyl`ovidpovidnogo vy`hovnogo procesu / I. D. Bex // Teorety`ko-metody`chni problemy` vy`hovannya ditej ta uchniv`s`koyi molodi: Zbirny`k naukovy`x pracz`. – Ky`yiv – Zhy`tomy`r: Vy`d-vo Voly`n`, 2003. – Kn.1. – S. 6 – 16.
3. Gry`gor`ev, D. Kul`turnyj dy`alog starsheklassny`kov / D. Gry`gor`ev // Narodnoe obrazovany`e. – 2001. – #7. – S. 153–158.
4. Kondrashova, L. V. Preventy`vnaya pedagogy`ka / L. V. Kondrashova. – K.: Vy`shha shkola, 2005. – 231s.
5. Lykova, V. Ya. Pedagogy`cheskaya podderzhka kak uslovy`e preduprezhdeny`ya socy`al`ny`x otkloneny`j v povedeny`y` rebenka / V. Ya. Lykova // Preventy`vnaya pedagogy`ka nauchnopoznany`e : sborny`k nauchny`x statej Sofy`ya. – 2003, ch. 1. – S. 574.
6. Mudry`k, A. V. O vospuy`tany`y` shkol`ny`kov : kn. dlya kl. ruk. / A. V. Mudry`k. Y`zd., 2-e dop. y` pererab. M., 1981. – S. 5.
7. Necheporenko, L. Tvoya dolya – v tvoyix rukax / L. Necheporenko // Pedagogika dlya vsix. – Xarkiv: XDU. – 1995. – 206 s.
8. Orzhexovs`ka, V. M. Preventy`vna pedagogika / V. M. Orzhexovs`ka, O. I. Py`ly`penko : nauk.-metod. posib. / APNU, In-t problem vy`hovannya. – Izmayil : SMY`L, 2006. – 283 s.
9. Orzhexovs`ka V. M., Py`ly`penko O. I. Konceptsiya preventy`vnogo vy`hovannya ditej i molodi / V. Orzhexovs`ka // Zhy`tvetvorchy`j potencial rehabilitacijnoyi pedagogiky`. – K. : 2002. – S. 1.
10. Orzhexovs`ka, V. M. Suchasni oriyenty`ry` preventy`vnoyi pedagogiky` / V. M. Orzhexovs`ka, O. I. Py`ly`penko // Visny`k APN Ukrayiny` «Pedagogika i psy`xologiya». – K., 2005. – #2 (47) – S. 17–25.
11. Orzhexovs`ka, V. Pro konceptiyu preventy`vnogo vy`hovannya ditej i molodi // Uchy`tel`. – #1–3. – 2000. – S. 12–13.
12. Orzhexovs`ka, V. M. Social`no-pedagogichni problemy` deviantnoyi povedinky` nepovnlitnix u suchasny`x umovax / V. M. Orzhexovs`ka // Pedagogika i psy`xologiya. – 1995. – #4 – S. 90–98.
13. Py`ly`penko, O. I. Preventy`vna osvita v integraciyi klasy`chny`x pidxodiv / O. I. Py`ly`penko // Pedagogika i

- psy`xologiya. – K., 2004. – # 1 (42). – S. 74–80.
14. Pidgotovka bat`kiv do preventy`vnogo vy`hovannya: metody`chni rekomendaciyi / Za zagal`noyu redakciyeyu T. I. Turkot. – Xerson : KVNZ «Xersons`ka akademiya neperervnoyi osvity`», 2012. – 60 s.
15. Pry`xod`ko, V. M. Preventy`vna pedagogika : nauk.-metod. zhurnal «Vy`xovna robota v shkoli» / V. M. Pry`xod`ko. – K., 2006. – # 3. – S. 2–5.
16. Slovny`k-dovidny`k dlya social`ny`x pracivny`kiv ta social`ny`x pedagogiv / Za zag. red. A. J. Kaps`koyi, I. M. Pinchuk, S. V. Tolstouhovoyi. – K; 2000 – 260 s.
17. Smancer, A. P. Preventy`vnaya pedagogy`ka: metodology`ya, teory`ya, metody`ka / A. P. Smancer, E. M. Rangelova. – My`nsk : BGU, 2008. – 263 s.

Ольга Мельникова. ПРЕВЕНТИВНОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА – ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ. В статье раскрывается сущность дефиниций «превентивный», «превентивное воспитание», «превентивное воспитание детей дошкольного возраста». Раскрыты особенности превентивного воспитания детей дошкольного возраста как педагогической проблемы современности.

Доказано, что использование термина «превентивное воспитание» в педагогике обуславливается, прежде всего, объективными потребностями современной науки и практики и обеспечивается на законодательном уровне. В современной отечественной и зарубежной научной литературе превентивное воспитание интерпретируется как педагогическая деятельность, которая является самостоятельным специализированным видом общего педагогического процесса, имеет свою цель, принципы, содержание, формы и методы. Проведённый анализ дефиниций «превенция», «превентивное воспитание», а также обоснование важности превентивных действий по отношению к детям дошкольного возраста, дал возможность уточнить сущность понятия «превентивное воспитание старших дошкольников».

Установлено, что бедность значительной части населения, нарастание асоциального поведения в детской и молодёжной среде создают объективные предпосылки для дегуманизации подрастающего поколения, подмены гуманных ценностей иллюзорными, проявлений агрессии, аморального поведения, пренебрежение собственным здоровьем, снижение роли института отцовства, приводящие к негативным проявлениям в поведении детей дошкольного возраста. Выяснено, что идеи превентивности, высказанные учёными, сейчас являются приоритетными в системе образования, особенно на начальном звене – в заведении дошкольного образования. Ведь необходимость осуществления такой профилактической работы с детьми дошкольного возраста является действенным средством противодействия возникновению и прогрессированию негативных явлений в детской среде.

Ключевые слова: превенция, превентивный, превентивное воспитание, дети дошкольного возраста.

Olha Melnykova. PREVENTIVE EDUCATION OF PRESCHOOL AGE CHILDREN - EDUCATIONAL ISSUES OF THE NOWADAYS. The article reveals the essence of the definitions "preventive", "preventive education", "preventive education of preschool age children ". The features of preventive education of preschool age children as a pedagogical problem of the present are revealed.

It is proved that the use of the term "preventive education" in pedagogy is determined primarily by the objective needs of modern science and practice and is provided at the legislative level. In modern domestic and foreign scientific literature, preventive education is interpreted as a pedagogical activity, which is an independent specialized type of general pedagogical process, has its purpose, principles, content, forms and methods.

The analysis of the definitions "prevention", "preventive education", justification of the importance of preventive actions in relation to preschool children, made it possible to clarify the essence of the concept of "preventive upbringing of senior preschool children".

It has been established that the poverty of a large part of the population, the growth of antisocial behavior in the children's and youth environment creates objective preconditions for dehumanization of the younger generation, the substitution of human values by illusions, manifestations of aggression, immoral behavior, neglect of one's own health, reducing the role of the institute of paternity, leading to negative manifestations in the behavior of preschool age children.

It has been found out that the ideas of preventive measures put forward by scientists are now in priority in the system of education, especially at the initial level - in the institution of preschool education. After all, the need for such preventive work with preschool children is an effective means of counteracting the emergence and progression of negative phenomena in the children's environment.

Key words: prevention, preventive, preventive education, preschool age children.

Стаття надійшла до редакції 24.11.2017 р.